

Oponentský posudek bakalářské práce Michaely Bačové s názvem Moji rodiče a škola: Reflexe role rodičů ve vzdělávání žáků s migračním původem, Praha, Fakulta humanitních studií UK, 2021, 54 s.

Autorka na základě analýzy výpovědí deseti v době výzkumu již dospělých dětí s rodiči migranty z Vietnamu v České republice odpovídá na otázku: Jak reflektují děti z rodin migrantů očekávání, pomoc a podporu rodičů v oblasti vzdělání? A to dvěma podotázkami 1. Jak mladí lidé s migračním původem reflektují očekávání, strategie a podporu svých rodičů?, 2. Jak reflektují roli rodičů ve vztahu ke své vlastní vzdělávací trajektorii, resp. co pro ně přístup rodičů znamenal a znamená?

První teoretická část popisuje historii vietnamské migrace do České republiky. Po poněkud nejasném začátku popisuje tři různé vlny migrace dle období, v jakém migranti přišli do ČR a rozděluje vietnamské migranty v ČR podle způsobu adaptace v České republice. Popisuje situaci dětí s migrační zkušeností a jejich primární socializaci v rodinách často pracovními velmi vytížených, s rodinou historií související vztah a očekávání výborných výsledků ve škole. Zároveň popisuje problematiku dětí s rodiči migranty, kdy mladí lidé vyrůstají in-between – na pomezí dvou kulturních a sociálních prostorů, vietnamským a českým. Dále se autorka zabývá integrací migrantů a posléze konkrétně integraci dětí školou. Popisuje přístup vietnamských rodin v ČR ke vzdělávání. Metodologickou část Bačová začíná přiblížením výzkumných otázek a výzkumné strategie. Popisuje, z jakého důvodu se rozhodla pro kvalitativní výzkum a jak specifika tohoto výzkumu podporují její rozhodnutí. Popsala svůj způsob sběru dat a specifickou situaci výzkumu v době pandemie COVIDu kdy byly sociální interakce omezené. Popisuje způsob své analýzy dat a na konci metodologické části se dostává k reflexi svého výzkumu a k etice výzkumu. Samotnou interpretaci dat pak rozdělila, podle svých podotázek, do dvou částí na reflexi rodičovských očekávání, strategií a podpory ve vzdělání, a na reflexi role rodičů ve vztahu k jejich vzdělávací trajektorii. U obou částí se jedná o reflexi popisovanou dospělými dětmi vietnamských rodičů v ČR. Popisuje pak reflexi postojů rodičů k „úspěšnému migračnímu projektu Vietnamců“ uskutečněných jejich dětmi, kterým je dobře placená práce, ke které vede úspěch ve vzdělávání. Vzdělávání je respondenty reflektováno jako pro jejich rodiče zásadní. Autorka zde dává do souvislosti také pojem úspěšný rodič jako rodič, který dokáže úspěšně integrovat svého potomka do společnosti jeho dobrými studijními výsledky. Vytrácí se tak motivace dobré práce a vzniká motivace dobrých výsledků jako důkaz integrace. Tento pohled ovšem vzápětí opět zpochybňuje, když popisuje jako hlavní motivaci získání dobré práce, ideálně lékaře či právníka. Dále se věnuje mimoškolním aktivitám, které se dle interpretace dětí musely vždy soustředit na školu a podporovat ji. Veškeré záliby tak byly eliminovány ve prospěch školy a dobrých studijních výsledků. Věnuje se i problematické podpoře dětí v komunikaci se školou a pomoci s učením. Rodiče je podporovali jinými způsoby: financováním vzdělání, morální podporou, organizací času, ale i stěhování za kvalitním vzděláním. Autorka reflektuje i relativně velkou roli komunity Vietnamců v navigaci ke vzdělávání. Další část se tedy má věnovat reflexi role rodičů dětmi (respondenty), kde respondenti popisují vztah k strategiím svých rodičů. Dle shrnutí se mladí lidé s rodiči migranty z Vietnamu, ztotožňují s postoji rodičů ke vzdělávání, i když ne všechny jejich strategie považují za prospěšné a nutné. Zároveň se zde dle autorky ukazuje pocit potřeby uspokojit očekávání rodičů. Pokud mladí Vietnamci mají jinou představu o svém vzdělání či životní cestě než rodiče, popisuje autorka jejich nesnadné rozhodování. Její respondenti ovšem nepociťují vzdor či nelibost vůči strategiím rodičů na jejich vzdělání. Co jim chybělo, byl vztah s rodiči a společně strávený čas. Na konci interpretace dat je krátká zmínka o pozici in-between. V závěru studentka vidí ambivalentnost

u dětí s Vietnamským původem v ČR vůči vzdělání v rozhodnutí jít svou cestou za tím, co je baví nebo se věnovat tomu, co si přejí rodiče.

Autorka popisuje všechny relevantní teorie jak světových, tak především českých autorů. Všímá si problematiky Vietnamské migrace v české moderní historii, integrace migrantů obecně i v českém prostředí, specifik integrace vietnamských migrantů a jejich rodin. Konkrétně pak popisuje i situaci ve školách, teorie integrace školou a vliv vzdělávání na integraci vietnamské menšiny. Oceňuji kvalitně zpracovanou metodologii i opakované rozhovory s respondenty pro doplnění dat. Dokáže i teoretické rámce vhodně propojit se svými daty. Její jazyk je ovšem místy problematický až výjimečně nesrozumitelný, v některých částech se objevují stejné věty či odstavce. Opakují se také citace z rozhovorů jako podpora různých tvrzení. O instituci SAPY ve Vietnamské menšině v ČR se pak několikrát zmiňuje bez vysvětlení pojmu, který vysvětluje až o několik odstavců níže. Dále nevysvětluje některé zkratky. Chybí popis emického pojmu kvalitní školy, který není jednoznačný. Dále nereflektuje problematiku výběru respondentů. Autorka mluvila se svými spolužáky na VŠ, případně s jejich přáteli, čímž se strategie úspěšného studenta naplňuje. Je otázkou, zda to vypovídá o celé populaci vietnamských studentů v ČR.

Přes výrazné nedostatky především v jazykové kompetenci práce splňuje požadavky kladené na bakalářské závěrečné práce. Doručuji ji k obhajobě a hodnotím práci jako dobrou až velmi dobrou v závislosti na kvalitě obhajoby.

13.9. 2021

Zuzana Terry